УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ 75 років Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City. N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly: 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 151. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го СЕРПНЯ 1969 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 20, 1969 No. 151. VOL. LXXVI.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Вівторок, 19-го серпня 1969

В АМЕРИЦІ

КАНАДІЙСЬКИЙ МИТНИЙ УРЯД затримав на кордоні американський поїзд з трійливим газом фосґеном і не дозволив поїзду їхати далі в Канаду. Канадійці заявили, що переїзд цього поїзду через канадійську територію порушив би існуюче право, яке забороняє перевозити без спеціяльного дозволу канадійського уряду „офензивну зброю". Фосґен, що його вживається тепер в індустрії, був призначений для американських індустрійних підприємств в Гейсмері, Луїзіяна, і в Локпорті, Н. Й. і для скорочення дороги його спрямовано з Дітройту через Віндзор, Онт. і Ніягару до стейту Ню Йорк.

ДВАНАДЦЯТЬ ЧОЛОВІКІВ, ОЗБРОЄНИХ В КУЛЕМЕТИ, зайняли у п'ятницю минулого тижня радіову стацію в Сан Павльо у Бразилії і надали звідти передачу з гострою критикою мілітарного режиму президента Артура да Коста е Сільва. Двадцять мінут згодом напасники, після відчитання свого „маніфесту" від'їхали спокійно двома автами в „невідомому напрямку". Урядові чинники приписують цей напад, як і все частіші напади на бразилійські банки малим марксо - ленінським групам, що оперують по більших містах Бразилії і в Уруґваї.

У ВАШИНГТОНІ ВНОЧІ з 16 на 17 серпня ц. р., кільканадесят мінут після півночі, молоді вуличні грабіжники напали на совєтського дипломата Ніколая В. Жільцова, першого секретаря совєтської амбасади, стягнули з нього плащ і трохи потурбували. Побили напасники також американського офіцера летунства полковника Волтера Д. Бравна, який став в обороні совєтського дипломата. Бравна відвезено до шпиталю. Жільцов залишився без плаща.

ЦИВІЛЬНИЙ ОБОРОНЕЦЬ ОФІЦЕРА ЗЕЛЕНИХ БЕРЕТІВ майора Томаса Міддлтона, замішаного в убивство подвійного шпигуна, що служив американцям і комуністам, й інтернованого тепер на одній із баз Південного В'єтнаму, звернувся до секретаря оборони Мелвіна Р. Лерда з проханням звільнити його клієнта, як особу непричетну до вбивства шпигуна - комуніста.

ПОСАДНИК МІСТА НЮ ЙОРКУ ДЖАН ЛІНДЗІ призначив членами Ради Вищого Виховання 28-літнього студента Нюйоркського Університету Жана Люї Д'Гейлі і 25-літню порторіканку Марію Йозефу Каліно. Жан Люї Д'Гейлі був організатором демонстрацій, влаштовуваних студентами проти посадника Ліндзі і градуантка Марія Йозефа Каліно працює в порторіканських організаціях вже майже десять років.

КОНҐРЕС ЧІЛІ РОЗГЛЯДАЄ ОБВИНУВАЧЕННЯ, висунене місцевими комуністами, які твердять, що члени Американського Корпусу Миру беруть участь у шпигунстві. Директор відділу Корпусу Миру в Чілі, Пол Белл категорично заперечив таку інсинуацію комуністів. Чілійська комуністична партія, найбільша після кубинської, вимагає, щоб усіх членів американського Корпусу Миру було вислано з Чілі. Це постійне побажання комуністів у різних вільних країнах, де працює американський добровільний Корпус Миру для покращання життя місцевого населення.

У СВІТІ

ПРЕЗИДЕНТ ЧССР ЛЮДВІК СВОБОДА ЗАПЕРЕЧИВ поголоски про те, що СССР плянує анектувати Чехо - Словаччину, себто приєднати ту країну до СССР. Виступаючи перед десятьма тисячами у Бреславі, на святі жнив, 73-річний ген. Свобода сказав, що нараджувався в Москві, разом із партійним секретарем Гусаком, але совєти не висували до них „ніяких вимог". У довгій промові він не згадав про те, що на території ЧССР перебувають окупаційні совєтські війська, зате закликав до спокою та заявив, що докладе зусиль, щоб „зберегти спокій і порядок" у країні. Вночі в Празі вояки розігнали натовп молоді з 150 осіб, які мовчки стояли перед пам'ятником, демонструючи таким чином своє відношення до окупанта. На заводі Шкода в Млада Болеслав виникла пожежа в той час, коли там не було робітників. Комуністичне радіо з Праги подало, що міліція й військо вже сконфіскували 26 магазинів зброї... Радіо звертало увагу на те, що за останній час є чомусь втричі більше пожеж, ніж звичайно.

ПАННА БЕРНАДЕТ ДЕВЛІН, 22-РІЧНА ЧЛЕН БРИТІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ, родом із Північної Ірляндії, звернулася із закликом припинити ланівне становище протестантів у Північній Ірляндії, підвладній Англії. Вона заявила, що католики, упосліджувані в Північній Ірляндії протестантами, мають право прохати допомоги звідусіль, щоб лише зрівнятися з правами інших громадян. Цю заяву опубліковано в найбільш поширеному щоденнику в Лондоні „Сандей Міррор". Бернадет Девлін підкреслила, що католики в Північній Ірляндії вимагають зрівняння в політичних правах із протестантами, які підтримують зв'язок із Англією. Північна Ірляндія відділена від рідної землі — незалежної держави Ірляндії.

Д-Р БЛАЙБЕРГ, ЛЮДИНА З ПЕРЕСАДЖЕНИМ СЕРЦЕМ, проживши ще 19 місяців і 15 днів після операції, помер у Кейп Тавні на 60 році життя. Причиною смерти було те, що його організм врешті-решт відкинув чуже тіло - серце. Після пересадження серця він почував себе дуже добре, але кілька днів до смерти відчув раптове погіршення і помер 17 серпня „в мирі із світом", як сказала його дружина.

ВИДАТНИЙ СОВЄТСЬКИЙ ФІЗИК Д-Р ПЬОТР КАПІЦА, якого довгий час тримали „полоненим" в СССР, має цієї осени прибути на відвідини до ЗСА. Д-р Капіца є одним із найбільших фізиків та знавців атомового ядра в Совєтському Союзі. Він мав би відвідати кілька американських університетів, але в супроводі совєтських офіційних представників. У 1920-х роках він студіював у Кембріджі, часто відвідував СССР, а в 1934 р. Сталін не дозволив йому виїхати з СССР. Д-р Капіца відвідає також Канаду. Він виявляє льояльність до комуністичної системи, однак сказав, що совєтська ідеологія не пристосована до нових змін і умов.

ЛІТАК ІЗ ШІСТЬМА ПІВНІЧНОВ'ЄТНАМЦЯМИ, висланими з Ляосу, не одержав дозволу приземлитись на північнов'єтнамському аеродромі в Ганої, і тому знову повернувся до Ляосу. Коли небажані шестеро комуністів висіли на аеродромі в Ляосі, їх повторно заарештували, як небажаний елемент, лише один із них, другий секретар північнов'єтнамського посольства, скрився в своєму посольстві.

ГУРАҐАН ВЧИНИВ ВЕЛИКІ СПУСТОШЕННЯ В МІССІСІППІ І ЛУІЗІЯНІ

Ґолфпорт, Місс. — Гураґан Камілія, що навістив надбережні райони стейтів Міссісіппі і Луїзіяни з Мехіканської затоки, вчинив такі великі спустошення, що президент Ричард М. Ніксон проголосив Міссісіппі „районом нещастя" та призначив стейтові мільйон долярів федеральних фондів на негайну допомогу. Гураґан пронісся над цими стейтами зі швидкістю 190 миль на годину, змітаючи численні будівлі, перевертаючи чи вириваючи з корінням дерева, виводячи з ладу комунікаційні сполучення та заливаючи водою великі обширі. Пресові аґенції початково подавали, що внаслідок гураґану згинуло 49 осіб, а у вівторок, 19-го серпня рано, цю кількість збільшено вже до 200 осіб. Крайовий Гураґанський Центр у Маямі на Флориді твердить, що гураґан Камілія є другим найсильнішим гураґаном, який будь-коли навістив З'єднані Стейти Америки, після неназваного гураґану, що пронісся над Флоридою в 1935-му році. Кораблі і літаки прибережної сторожі та залоги цивільної оборони і стейтових ґвардій беруть участь у широкій рятунковій акції. Більшість міст і осель надбережних районів, що їх навістив гураґан, залишились без електричного світла, газу та питної води. Червоний Хрест дав тимчасове приміщення для понад 70.000 осіб в Міссісіппі, Луїзіяні і Алабамі, райони якої також захопив гураґан. Силу гураґану характеризує факт, що він цілком знищив містечко Бурас, не залишивши в ньому цілим ані одного будинку.

През. Ніксон найменував К. Ф. Гейнсворта на суддю Найвищого Суду

Сан Клементе, Каліфорнія. — През. Ричард М. Ніксон, який перебуває й урядує тут останніми тижнями в приміщеннях т. зв. Західнього Білого Дому, подав до відома, що він вирішив найменувати на суддю Найвищого Суду дотеперішнього суддю апеляційного суду в Річмонді Клемента Ф. Гейнсворта, народженого в Ґрінвілі у Південній Кароляйні. Суддя Гейнсворт, народжений в родині правників багатьох ґенерацій, належить до консервативно наставлених суддів у справах цивільних прав. У Найвищому Суді він має зайняти місце, звільнене в травні цього року внаслідок резиґнації судді Ейба Фортаса. В Конґресових колах сподіваються, що номінація Гейнсворта на суддю Найвищого Суду буде затверджена без затримки Сенатською Правничою Комісією, в склад якої входять здебільшого консервативні. Голова цієї комісії демократичний сенатор з Міссісіппі Джеймс О. Істленд і провідний член республіканської партії сенатор Еверет МекКінлі Дірксен з Іллиной — обидва гаряче підтримують призначення Клемента Гейнсворта на суддю Найвищого Суду. Не буде більших труднощів у затвердженні Гейнсворта цілим Сенатом, не зважаючи на те, що проти його номінації будуть протестувати деякі робітничі групи, як також прихильники цивільних прав. Пресовий секретар Білого Дому Роналд Л. Ціглер заявив, що през. Ніксон, найменовуючи Гейнсворта, брав головним чином до уваги його фахові й моральні кваліфікації.

Третій з'їзд карпатських українців відбувся в Дітройті

Дітройт. — Дня 2-го серпня відбувся тут 3-й черги З'їзд карпатських українців з ЗСА і Канади. Відкрила з'їзд голова місцевого комітету проведення з'їзду д-р Марія Балтарович. Крім загальноукраїнських річниць, з'їзд був присвячений 70-літтю прем'єра незалежної Карпатської України Юліяна Ревая, якому присутні заспівали „Многая літа". Головував на з'їзді проф. д-р П. Стерчо з Філядельфії, він же й представив почесних гостей. Присутні з ентузіязмом оплескували надіслане привітання голови Сойму Карпатської України проф. Августина Штефана, який не зміг особисто прибути. Учасники заслухали дві доповіді: д-ра С. Росохи про завдання українців із Закарпаття і Ю. Ревая — про становище українців з Карпатської України вдома і закордоном. З'їзд схвалив усі рішення і постанови другого з'їзду і доповнення третього з'їзду. Пп. Ю. Ревай і С. Росоха удекорували Хрестом Карпатської Січі заслужених осіб: проф. О. Грановського, ред. М. Мушинського та Зірку Данилюк М. Т. за їх батьків, також 12 січовиків, яких імена, сказано з „Вільному Слові" з 16 серпня, будуть подані згодом. З'їзд відбувся в готелі „Шератон - Кадиляк".

„Провидіння" проголосило кандидатів на головних урядовців

Філядельфія. — У щоденнику „Америка", офіціяльному органі Союзу Українців Католиків „Провидіння", в числі з 16-го серпня ц. р. проголошено звідомлення Головної Виборчої Комісії з правиборів тієї установи, в яких обрано кандидатів на головних урядовців. „Провидіння", як відомо, не відбуває своїх конвенцій, але має іншу систему вибору головних урядовців кореспонденційним шляхом по своїх Відділах. Згідно з проголошенням Виборчої Комісії, у правиборах, що відбулися 22-го червня, обрано таких кандидатів на головних екзекутивних урядовців: на головного предсідника кандидує о. шамб. Мирослав Харина, який у правиборах одержав 3,520 голосів, та о. Володимир Білинський колишній предсідник предсідник „Провидіння", який у правиборах одержав 1,5050 голосів; на заступника гол. предсідника кандидують д-р Олександер Білик та ред. Микола Вайда; на духовного управителя є тільки одна кандидатура о. д-ра Константина Бердара, як також є тільки один кандидат, дир. Степан Спринський, на головного секретаря і один кандидат, пані Стефанія Вовчак, на головного касира. На головного фінансового секретаря кандидують інж. Роман Кравців та інж. Михайло Караман, а на головного організатора д-р Ярослав Бернардин і Тарас Ванчицький. Список 16 кандидатів на головних радних очолює о. декан Антін Борса, а 6 кандидатів на головних контролерів очолює Лев Пришляк. У повідомленні не сказано коли мають відбутися вибори на головних урядовців з-поміж обраних кандидатів на них.

Москва затривожена намаганнями ЗСА довести до примирення з Комуністичним Китаєм

Москва. — Совєтські урядові чинники і преса виявляють все більше занепокоєння висловлюваним публічно бажанням З'єднаних Стейтів Америки поправити взаємини з Комуністичним Китаєм і довести в деякій мірі навіть до коекзистенції з цією комуністичною державою, яка тепер стала запеклим ворогом Совєтського Союзу. Комуністичне радіо і преса все частіше атакують Пейпінґ і Вашинґтон, мовляв, і маоїсти й американські „імперіялісти" змовляються проти Совєтського Союзу. Провідники совєтського режиму зокрема стурбовані цілями й вислідами останньої поїздки державного секретаря ЗСА Роджерса по країнах Тихого океану й Азії, підозріваючи, що ЗСА почали вже вступні розмови з Комуністичним Китаєм на тему поділу сфери впливів в Азії коштом Совєтського Союзу. В сучасній стадії видатного погіршення взаємин між Совєтським Союзом і Комуністичним Китаєм, що виявляється уже навіть у збройних зударах, Москва дуже побоюється того, щоб ЗСА і Комуністичний Китай не об'єдналися проти неї і не поставили під загрозу безпеку Совєтського Союзу в Азії.

В'єтнамці самі унеможливлюють американську акцію проти ворожих аґентів

Сайґон. — Американці признають, що їхня акція проти комуністичних аґентів, шпигунів і симпатиків В'єтконґу не мала успіху і що причиною цього є таки самі місцеві уряди в Південному В'єтнамі. Акцію заплянувала і переводила Центральна Розвідча Аґенція, але понад 25.000 заарештованих нею підозрілих аґентів не засуджено на 20 відсотків. Американська акція обмежувалася тільки до відкриття і арешту аґента, якого тоді передавано в руки місцевої південно-в'єтнамської влади. Виявляється, що ці місцеві власті в більшості цих аґентів звільняли чи дозволяли їм втекти. Американці приводили їх до в'язниці одними дверима, а в'єтнамці в багатьох випадках негайно їх випускали другими. Причиною цього в більшості був страх перед пімстою В'єтконґу, часто спорідження заарештованого аґента з кимось із місцевої влади, в інших випадках підкупство. Акцію, що мала таємну назву „Операція Фінікс", заплянувала Центральна Розвідча Аґенція і почала її переводити в липні 1968-го року. Її метою було прочистити південно-в'єтнамський терен від ворожої інфільтрації.

В Північній Ірляндії створено громадський комітет замирення

Бельфаст. — Під час скликаної прем'єром Північної Ірляндії або Ульстеру Джеймсом Чайчестером - Кларком наради представників різних кіл громадянства вирішено створити окремий громадянський „комітет замирення" з представників церков, індустрії, університетів і професіоналістів з метою встановити „мир і довір'я". У конференції взяв участь один із католицьких священиків, але ж кардинал Вільям Конвей, римокатолицький примас Ірляндії, не прийняв запрошення взяти участь у нараді, що була скликана прем'єром Чайчестером-Кларком безпосередньо перед його виїздом до Лондону на конференцію з британським прем'єром Вільсоном в справі північноірляндських заворушень, у висліді яких згинуло досі вісім осіб. Багато надій на успіх створеного комітету не покладають навіть самі протестанти, заявляючи, що почування по обох сторонах дуже порушені і далекі до примирення. Провідники католиків у Північній Ірляндії назвали нараду „соромною" і намаганням приховати справжній стан речей. В понеділок 18 серпня обидві сторони ховали своїх убитих: католики п'ятеро осіб — в тому двох хлопців віком 9 і 15 років, протестанти одного мужчину. Жалобні процесії проходили спокійно повз барикади на вулицях, покритих камінням, цеглою й потрощеним деревом. До Ульстеру прибувають дальші відділи британських вояків.

Чехословацький режим стягає до Праги не тільки військо, а й партійців

Прага. — Водночас із зосереджуванням війська по більших містах Чехо-Словаччини комуністичний режим почав стягати до Праги комуністичних активістів з усієї країни, щоб передати їм інструкції щодо поборювання евентуальних заворушень напередодні і в дні першої річниці зрадницької інвазії на Чехо-Словаччину, що була проведена 21 серпня минулого року Москвою і її союзниками. До зібраних у Празі активістів і партійних функціонерів мав промовляти у вівторок 19 серпня провідник чеської компартії д-р Густав Гусак разом з президентом ЧССР Людвіком Свободою. Їхні промови були заплановані для передачі в радіо і в телевізії. Робітники по фабриках і підприємствах мали бути звільнені в той час від праці, щоб могти слухати промов. Совєтських вояків на вулицях Праги не видно, але кружляють вперті вістки, що командування совєтських окупаційних військ підтягнуло до Праги більші військові з'єднання.

Зброя — найпопулярніший продукт на міжнародному ринку

Париж. — Знавці і дослідники однодушно стверджують, що всі роди зброї, від ручної пістолі починаючи, а на джетових бомбардувальниках і навіть підводних човнах кінчаючи, належать до найбільш популярних продуктів і мають найбільший попит на міжнародному ринку. Покупцями цього смертоносного продукту є бідні і найбідніші відсталі країни, а їх видатки на зброю роблять їх ще біднішими і ще більш відсталими. Очевидно, що головними продуцентами того „товару" є великі держави, з Америкою і Совєтським Союзом на чолі. Попит на зброю збільшують постійні конфлікти між малими і новоповсталими країнами в Африці і на Середньому Сході та в інших частинах світу.

Поширена в Україні у відписах книжка літературного критика Євгена Сверстюка буде видана на еміґрації

Балтімор (УІС „Смолоскип"). — Поширена у відписах на Україні п. н. „Собор у риштованні" праця літературного критика й публіциста Євгена Сверстюка буде опублікована незабаром спільним виданням Першої Української Друкарні в Парижі та Видавництва „Смолоскип" в Балтіморі. Уривки з цієї праці, присвяченої проблемам дійсности з сучасній Україні, друкувалися в паризькому „Українському Слові" з 3 серпня ц. р.

Цілий ряд думок і тверджень автора обертаються навколо роману Олеся Гончара „Собор", який дав молодому критикові - публіцистові притоку до блискучого осмислення духового життя людини і її відношення до ряду суспільних і культурних проблем. Автор наводить багато нових фактів про руйнування пам'ятників культури, соборів, затоплювання цілих просторів України під „гнилі" моря, про стан української дійсности.

Євген Сверстюк народився 13 грудня 1928 року в Горохівському районі на Волині. Вийшов на літературний форум в 1960-их роках разом з приходом в українську літературу шестидесятників. Так, як статті І. Дзюби й Світличного так і його звернули на себе увагу і навколо них відбувались гострі суперечки. Блискучий стиль і актуальність порушуваної проблематики, оборона свободи творчости та національної гідности українця, вже вкоротці спричинили нагінку на Є. Сверстюка офіційної і партійної критики. Найгостріше проти нього (а також І. Дзюби) виступив ще в 1962 році, на сторінках „Літературної України Любомир Дмитерко, який назвав його „першим наслідувачем І. Дзюби", закинувши йому пропаґування „психологічних творів" і орієнтацію на ту „психологічну літературу", яка „догниває в закапелках капіталістичного Заходу". Коли на Україні почався розгром творчої молоді і масові арешти в 1965 році, зі сторінок офіційної преси і літературних видань зникло ім'я Євгена Сверстюка.

В умовах затиску свободи творчости, зроджується на Україні захалявна творчість, до якої належить також книга „Собор у риштованні". Вона складається з семи розділів: „Письменник", „Наші собори минулого", „Коли починається історія", „Микола Баглай", „Лобода", „До ґенези бра-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Заповідають другу зустріч українського католицького духовенства Европи

(ІС) — В гостинному Українському Домі в Маквілер (Франція) відбулася в днях 27 і 28 травня ц. р. перша зустріч українського католицького духовенства Европи. У висліді спільної застанови, покликано до життя підготовчий Комітет для випрацювання статуту станового священичого товариства, для предложення того статуту Церковній владі для затвердження й для скликання установчих зборів у вересні ц. р.

Думка такої зустрічі українського духовенства назрівала здавна, зокрема в пособоровому часі. Ініціятиву відбуття зустрічі взяли на себе душпастирі Бельгії та Голляндії. На їх запрошення, з різних країн Европи прибуло тринадцять священиків, а інших вісімнадцять схвалило задум та вибачились за неприсутність із-за невідкладних зобов'язань. Склалося так, що зустріч попередили величаві Кирило - Методіївські Святкування (1100-ліття від смерти св. Кирила) в Кольмарі й Мецу, з участю понад тисяча наших вірних зі східньої Франції та з Візантійським хором з Утрехту. У програмі зустрічі духовенства був обмін думок відносно питань, які ворушать життя нашої Церкви, тобто: стан Української Католицької Церкви на Рідних Землях і в країнах українського поселення; завдання духовенства в світлі того стану; проблеми душпастирювання в пособоровому часі й зокрема в умовах української діяспори; миряни в дусі Вселенського Собору; душпастирювання серед молоді; преса та інформація про питання Церкви; екуменічна проблематика в світлі нашої історії та теперішнього положення нашої Церкви; сприяння ідеї церковного з'єднання в екуменічному дусі по відношенні до православних братів, окрему увагу присвячено проблемі збереження самобутности нашої Церкви й її духовної та єрархічної єдности. Щоб могти успішно здійснювати завдання, що їх диктують вимоги часу та складні умовини життя, необхідною є співпраця Єрархії, духовенства й мирян у всіх країнах нашого поселення. У цьому пляні теж конечним є станове священиче товариство, а це для взаємної підтримки в душпастирському, моральному й у соціяльному житті священиків.

Між „Союзівкою" і „Верховиною" відбувся „культобмін"

Союзівка, Кергонксон. — Дві сусідні оселі двох наших братських організацій: оселя Українського Народного Союзу „Союзівка" в Кергонксоні і оселя Українського Робітничого Союзу „Верховина" в Глен Спей, започаткували в цьому році свій власний культурний обмін, що був великою атракцією для гостей цих двох осель.

Порядком цього нашого культурного обміну, атракційний мистецький ансамбль працівників „Союзівки" у вівторок, 12-го серпня, відвідав „Верховину" та дав там свій концерт, що його з ентузіязмом оплескували гості. А в четвер, 14-го серпня, 24 студенти курсів українознавства на „Верховині", під проводом своїх учителів проф. Лабуньки, проф. Ліди Бульби, пані Сулими та директора „Верховини" д-ра Романа Ричка, склали візиту „Союзівці" і дали там концерт своїх умілостей, викликуючи своїми виступами одушевлення публіки.

КОНЦЕРТ У ЧЕСТЬ С. ЛЮДКЕВИЧА

Ню Йорк. — Для звеличання видатного і найстаршого віком українського композитора Станислава Людкевича, якому в грудні ц. р. сповниться 90 років і який живе та працює у Львові, відомий оперовий співак, баритон Теодор Тефен при акомпаніяменті Ю. Цибрівського, дасть Концерт з його пісень 26 жовтня ц. р., в залі УНДому в Ню Йорку. В Україні скромно відзначили його ювілей, але сольових концертів там не буде, а особливо не можна буде почути таких пісень Людкевича, з містерії В. Пачовського, „Сон української ночі", чи до слів О. Олеся", „Подайте вістоньку" та ін.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Ознака нашої доби

Прочитавши заголовок цього коментаря, багато читачів подумає, що мова про перші відвідини людини на Місяці. Це бо справді найбільша ознака нашої доби. Найбільша, але не єдина. Іншою ознакою можна вважати „Вудстоцький ярмарок музики і мистецтва", що відбувся з кінцем минулого тижня на фармі у Бетел в околиці відомого вакаційного містечка Монтіселло в Нюйоркському стейті.

Ярмарок - фестиваль зорганізувала корпорація молодих людей, проголосивши програму „популярної музики", якою так захоплюється теперішня молодь. Але навряд чи хто з організаторів фестивалю передбачав, що ця „популярна музика" аж така популярна, що притягне понад три сотні тисяч молодих людей, у більшості підлітків. Те, що сталося, коментатори американських газет називають „кошмаром" для місцевого населення, для подорожних та багатьох учасників фестивалю. Очевидно, що фарма на 600 акрів, на якій фестиваль відбувався, не могла навіть в малій мірі примістити тих, що приїхали. А втім, багато з них, як виходить з їхніх власних заяв, думали не так про фестиваль, як про те, щоб „бути разом". І вони були разом. Разом місили болото, що витворилось після зливного дощу, разом терпіли спрагу і голод, бо довколишні крамниці не могли забезпечити їх поживою. Багато з них разом заживали наркотики і разом облягали околицю та довколишні шляхи, якими важко було проїхати.

Америка знає величезні здвиги. Евангельські крусади Біллі Грегема притягають десятки тисяч учасників, також молоді. Десятки тисяч людей заповнюють до останнього місця спортові стадіони. Але преса вже давно не відмічала події, що мала б таку притягальну силу, як цей ярмарок популярної музики.

Це й можна вважати своєрідною ознакою нашої доби. Кожна молода генерація шукає відповідного самовияву, дуже часто в реакції до існуючого ладу та існуючого порядку ідей і речей. Також і теперішня молода генерація підкреслює свою опозицію до „естаблішменту", але досі досить важко збагнути, який інший лад і який інших „естаблішмент" мав би заступити існуючий. Феститаль, про який мова, не вніс у цю проблему жадного світла, не дав жадної відповіді.

Описуючи фестиваль, кореспонденти і поліція одностайно і не без здивування стверджують, що, не зважаючи на таку гущу молоді, не трапилося ані одного випадку будь - якого насильства. З цього висновок, що за найбільш фантастичним зовнішнім виглядом тих молодих людей все ж таки скривається доброта і почуття відповідальности. Якщо це згідне з дійсністю, то це можна вважати за надійну ознаку нашої доби.

Без книжок і лавок

З наступного місяця в СССР розпочинається навчальний рік. У совєтській пресі присвячено початкові навчального року чимало уваги, але годі там знайти вістки про якісь особливі недотягнення в підготові до навчання, в забезпеченні учнів у Російській СФСР підручниками...

Цілковито інша картина постає, коли переглядати пресу з „суверенної" Української ССР. Київська преса з 13 серпня інформувала, що т. зв. Рада Міністрів УССР, заалярмована катастрофічним станом у підготові до навчального року в Україні, відбула термінові наради і винесла низку постанов. Аналізуючи ті постанови, доводиться прийти до висновку, що окупаційний режим навмисне занедбує справу шкільництва в Україні. Ось кілька фактів із одної з постанов:

„Цього року школярі мали ввійти в 850 нових шкільних будинків, що є надзвичайно малою кількістю, але і з запляннованих готові для експлуатації лише 26 відсотків будинків. Незадовільно забезпечені школи стільцями, серйозні недоліки маються і в забезпеченні шкіл меблями та партами. Не все гаразд із організацією харчування дітей в школах. В ряді областей, зокрема в Запорізькій і Херсонській, не виконується плян відкриття їдалень. Є в тій поспішній і запізненій постанові про шкільництво ще тривожніші пункти, як, наприклад, „затримується випуск частини підручників, друкованих наочних посібників та учнівських зшитків. Учні недостатньо забезпечені шкільним приладдям, іншими словами, якась частина з них, особливо по селах, не матимуть чим і на чому писати. „В окремих областях повільно і неякісно ремонтують шкільні приміщення, не дбається про житлово - побутові умови для вчителів".

Коли б такі постанови винесено на порозі навчального року десь у новоствореній державі Африки, не було б це дивним. Але їх винесено в Україні, де вже тисячу років тому процвітало шкільництво.

НЕЗГОДА МІЖ ҐОЛЛІСТАМИ

Париж. — Коли вмирає або сам відходить від активного політичного життя загальновизнаний вождь партії або засновник релігії, то між його послідовниками починаються розколи - схизми і єресі. Так вчить історія.

В християнстві були — аріяни, монофізити й монофеліти, пізніше дійшло до розламу єдиної Церкви між Візантією і Римом. Мартин Лютер у XVI віці дав почин для творення нових релігійних напрямків, що мають назву евангелицьких Церков. Ворожнеча між ісповідниками Ісламу — гунітами й шиїтами відома. В нашій добі запекла боротьба між членами російської компартії після смерти Леніна в 1924 році завершилася ліквідацією більше як 700 тисяч комуністів, котрим Сталін з товариством закидали різні ухили від правовірного „ленінізму". Цікаво, що Сталін і його найвизначніший суперник Троцький називали себе „ленінцями".

У Франції після поразки де Ґолля в плебісциті, що відбувся в квітні 1969 р., при владі удержалася партія „ґоллістів". Помпіду переміг у президентських виборах у червні в великій мірі завдяки комуністичній партії, яка „умила руки": звеліла своїм членам здержатися від голосування, мовляв, комуністам байдуже, хто стане президентом Франції, Погер чи Помпіду, бо обидва — „слуги капіталізму"...

Провідники французьких комуністів діяли за порадою з Москви. Погер — відомий „европеїст" — напевне скінчив би „фронду" де Ґолля в міжнародній політиці, яка ізолювала Францію від НАТО ,не здобувши Парижеві впливу в комуністичних країнах. У Москві воліли мати на чолі французької республіки особу, що продовжувала б сепаратну „великодержавну" політику де Ґолля.

В 1969 р. Франція здивувала світ політичним парадоксом: де Ґолль зазнав поразки у всенародному голосуванні в квітні, але ґоллісти перемогли в червні на президентських виборах. Таким чином президент Помпіду має можливість формувати політику Франції на дальших сім років.

Поки в Елісейському палаці жив президент де Ґолль, тільки авторитет генерала гальмував спори й роздори, що виникали між різними особами й групами „ґоллістів". Тепер, коли де Ґолль оселився знов на своєму „хуторі" на провінції, розходження між ґоллістами виходять усе більше на яв.

„Правовірні ґоллісти" підозрівають Помпіду та нового прем'єра уряду Шабан-Дельмаса, що вони мають намір повести міжнародну політику Франції в напрямі, незгідному з тим, що його визначив де Ґолль.

„Ліві ґоллісти", на чолі з колишнім міністром де Ґолля, професором Капітаном, стоять у непримиренній опозиції до Помпіду та його уряду, як „реакційного".

Капітан був автором проєкту „участи" робітників у прибутках промислових підприємств, і він не бачить охоти в новому уряді той проєкт здійснити. Щоб боротися за реалізацію своїх плянів, Капітан створив організацію: „Народну Спілку Ґоллістів". Ця організація кличе до „народного спротиву" і загрожує: „Якщо народ відкликав де Ґолля, то він може прогнати також і Помпіду".

До Капітана прилучилася інша група „лівих ґоллістів", що зветься „Народна Поступова Спілка", і „Клюб молодих соколів - ґоллістів".

Інша група „старих ґоллістів" (Жак Вандру, шваґер де Ґолля), колишні міністри — Жокс, Мессмер та інші члени парляменту) створила свою організацію, що зветься — „Наявність і Акція Ґоллізму". Ця організація має в своїх рядах теж „старого ґолліста" — колишнього прем'єра і міністра закордонних справ Дебре. Помпіду перемістив Дебре до міністерства війни, передавши важливіше міністерство закордонних справ своєму довіреному — Шуманнові.

„Старі ґоллісти" вважають: поки Дебре в уряді, політична доктрина де Ґолля зостанеться непорушною проти будь-яких заходів „ревізіоністів". Тому вони запобігають перед де Ґоллем, що живе осамітнено, „попрощавшись з світом" (слова Т. Шевченка про Семена Палія).

„Ліві" й „активні" ґоллісти сподіваються, що де Ґолль вернеться до влади, якщо уряд Помпіду не приведе Франції до господарського поступу: сила комуністів у Франції показує, що в цій країні є багато невирішених соціяльних і господарських проблем.

Чи схоче Помпіду мати в своєму уряді осіб, що ставляться до його політики нельояльно? Чи схоче де Ґолль вдруге спробувати щастя — кинутися у вир боротьби, щоб знову прийти до влади? І чи старий генерал мав би шанси знов засісти в Елісейському палаці?

Де Ґолль мовчить на своєму хуторі, мабуть пише спомини (з нього добрий стиліст). Хоч він не має довір'я до Помпіду та інших „реформаторів ґоллізму", але чи схоче приєднатися до критиків і противників нового президента між ґоллістами? Врешті, коли будуть надто докучати йому „ортодоксальні ґоллісти", генерал може відповісти: „Я не ґолліст"... Відомо, що де Ґолль не належить до будь - якої партії.

Viator

Андрій Бук

НА ГОСПОДАРЧО-ЕКОНОМІЧНІ ТЕМИ

Нагла, незначна (12.5%) віддавна сподівана девальвація французького франка не захитала основних валют світу. Поза кільканадцятьма валютами африканських країн, колишніх французьких колоній, економічно пов'язаних з Францією, які примушені були пропорційно вирівняти свій гріш, дещо захитала вона бельгійський франк (торговельні зв'язки), а особливо сильно порушила британський фунт стерлінгів, який у листопаді 1967 р. був здевальвований замало (14.3%) і від того часу постійно є під сильною пресією. Не виключене, що в найближчій майбутності фунт стерлінгів буде знецінений (не зважаючи на одверту заяву канцлера Кіссінгера, що уряд Західньої Німеччини на випадок кризи прийде з негайною допомогою) і валюти інших держав будуть піднесені на вартості (німецька марка, італійська ліра, японська єна).

Знецінений франк не захитав вартости американського доляра і не змінив цін на золото. Навпаки, доляр став дзвінким і більше стабільним внаслідок заяви німецького уряду, що він не думає переводити девальвації марки, яка сильно звишкує через обережні і повільні протинфляційні заходи уряду Ніксона та через ратифікацію 67 країнами (на всіх 111 членів Міжнародного Монетарного Фонду) так званого „паперового золота" — нової міжнародної монети.

Крім того 10 економічно сильних країн, членів М. М. Фонду, погодилися в Парижі створити додатковий міжнародний монетарний фонд в сумі 9.5 блн. дол. на протязі трьох років, починаючи з січня 1970 р., і збільшити заборгованість у М. М. Фонді на 30 відсотків для кожного члена Фонду. Остаточні рішення западуть на пленарній конференції членів М. М. Фонду наступного місяця у Вашинґтоні.

Приспішене рішення монетарної системи усуне небезпеку світової монетарної кризи, яка могла б постати восени, припинить спекуляцію валютами деяких держав, пожвавить міжнародну торгівлю, яка в останньому десятилітті сповільнилась через брак гроша, знизить ціну на золото на вільному ринку, ціна якого зараз 41 дол. за унцію, відпружить американський доляр і пресію на незбалянсовані зобов'язання ЗСА та по певному часі звільнить дійсне золото, як монетарний метал, зі світового фінансування.

Девальвація франка не викликала великих змін на европейських біржах. Лише лондонська і паризька біржі захиталися, а німецька і італійська звишкують. Ніякого впливу не мала вона на біржі ЗСА, яка від довшого часу звишкує через неґативні економічні показники — піднесені податки і відсотки, зв'язаний гріш, зростаючі ціни - платні, зростаюче безробіття марево рецесії та воєнні і психологічні моменти.

На думку більшости аналітиків, знижкова тенденція нюйоркської біржі ще не осягнула „долини": вона може впасти до 750 пунктів пересічі. На довший протяг часу натомість тенденції біржеві ясні: після великого спадку прийде сильний ріст, починаючи з 1970 року. Пересіч може осягнути 1200-1400 пунктів, так що наступні зиски значно перевищать теперішній спадок. Запорукою цього є фундаментально сильна економіка країни, до росту якої причиниться велике бизнесове і господарче пожвавлення на Алясці з її величезними покладами нафти і газу, з новими газовими й нафтовими трубопроводами, новими дорогами, портами.

Вправді з американським народним господарством тепер не все в порядку і не все йде по пляну. Хоч економіка і бизнес виказують незначне протинфляційне сповільнення — продовжені податки, зв'язаний гріш, застій у будівництві і конструкціях, легке безробіття — натомість зростаючі платні та персональні прибутки підносять кошти продукції, ціни спірально підносяться, головно на харчі, і викликають реакцію покупців. Господині протестують проти високих цін на м'ясо і на заході країни, в Каліфорнії організують так звані „тижні без м'яса", що спричинить обниження цін на цей продукт. Акція ця поширюється на цілу країну. Виглядає, що стратеґія повільної боротьби з інфляцією потриває кілька місяців. Вкінці Уряд зменшить інфляцію і настане господарчий застій, який, правдоподібно, буде не грізний і не довгий.

У Канаді в боротьбі з інфляцією всі банки минулого місяця піднесли відсотки на позичках до 8.5%. Це вже третя підвишка протягом останніх двох місяців. Прем'єр Трудо обтяв на 10% видатки цивільної обслуги, ліквідуючи деякі військові бази. На інвестиційному відтинку натомість сильне пожвавлення, особливо в нафтовій промисловості. Будується два нові нафтопроводи: один 995 миль довжини, коштом 400 млн. дол. до стейту Айдаго в ЗСА, другий — 1.085 миль довжини, коштом 800 млн. дол. з Аляски до Каліфорнії. Уряд Канади враз з урядом ЗСА і Австралією обнизив ціну на пшеницю, експортовану до Південної Америки і на Далекий Схід.

На европейському континенті сильний економічний ріст, головно країн Европейського Господарчого Ринку, далі в небезпеці. Спільний, рішучий протинфляційний процес може довести до грізного господарчого застою. Всі країни Европейського Господарського Ринку шукають нових, успішніших заходів, щоб сповільнити економічний гін, вдержати платні і ціни під контролею. Рівночасно всюди великі залеглі замовлення, бизнесмени і підприємці будують нові заводи - фабрики і нагромаджують замовлення. Всю-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ПАВЛИЧКО — „ЧЕМПІОН БРАТСЬКОЇ ДРУЖБИ"

Таким він себе представив у статті „Фальшиві клейноди" (ч. 61 „Літературної України" з 1 серпня 1969 р.), в якій дає відповідь Романові Рахманному в Канаді на його „Відкритий лист до українських літераторів". Цей лист, пише Д. Павличко, „припадково потрапив" до нього, і він рішив написати на нього відповідь.

Павличко, як виходить з його статті, досить докладно знає життєпис Романа Рахманного, знає також, що його дійсне ім'я і прізвище Григорій Олійник. Він наводить факти з життя Р. Рахманного, зокрема з часів німецької окупації України. Він знає ці факти, бо, як пише, йому захотілося дізнатися про них. І він дізнався. А як саме — не трудно догадатись...

Що так закололо Д. Павличка у листі Рахманного? Павличко пише, звертаючись до автора листа:

„Договорилися ви до того, що цілком серйозно стверджуєте, нібито „росіяни примушують ваших братів - українців масово і повсякденно славити расову, культурну, економічну, політичну, військову і навіть церковно-релігійну вищість нібн братнього російського народу". Врізалася в пам'ять вам та „расова вищість", про яку співали ви свого часу у Харкові „чистокровним" бльондинам з Баварії, і ви хочете накинути нам свій задавнений спосіб мислення.

„Та хай вигадка про примусові похвальби росіянам буде на вашій совісті, пане Рахманний. Але куди ви подінетеся з брехнею про „нібн братній російський народ"?

„Я не вимагаю від вас любови до росіян. Хто не любить свого народу, не любитиме й чужого. Але ви повинні бодай стільки виявити здорового глузду, скільки треба для незаперечування істин, відомих із шкільних підручників. А коли б ви захотіли виступити трохи далі, то мусіли б побачити в Росії не одних царів та великодержавників, а й великий народ, дружба з яким, основана на ленінських принципах рівноправ'я, для українського народу була й буде цілющим джерелом подвійної сили. Вона ґрунтується на спільних ідеалах, почуваннях, мріях, соціялістичних інтересах російського, українського та інших радянських народів. Вона випробувана і загартована в огнях з німецьким фашизмом, який на ваших очах і за вашої „скромної" підмоги сіяв смерть і ширив руїнацію на нашій землі. Ця дружба і в майбутньому є гарантом свободи і цілости державних інтересів українського народу..."

Цю саму статтю Д. Павличка, трохи може в іншому вигляді та під іншим заголовком („Відповідь націоналістові з СБС"), вмістила московська „Литературная Газета" з 13 серпня 1969 р. і того ж самого дня витяги з неї (власне з похвалою для російського народу) передала ТАСС.

Така честь для Дмитра Павличка і його писань!

Та й чому ж би ні, коли цей хахол аж захлистується від похвал для „старшого брата", пишучи це все всупереч тому, що діється в Україні.

Романові Рахманному він не вірить, бо то і „буржуазний націоналіст", і невелика собі особа. Але тоді може переконає Д. Павличка „велика людина" у комуністичному світі, яка дуже добре знає, що в тому світі діється: „товариш" Мао Тсе-тунг.

Він, через своє радіо у Пейпінґу 6 червня 1969 р. повідомив китайський народ та увесь світ (передача була англійською мовою), що в ССCР панує буржуазна диктатура совєтських, ревізіоністів, новітніх царів, які сидять у Кремлі. І ці царі не кращі від білих царів, бо вони завели в СССР такі порядки, що там „тепер повно лікарень для божевільних, концтаборів і тюрем для совєтського народу..."

„У Дніпропетровській області", що має 2.5 мільйона населення, — заявило це радіо з Пейпінґу, — є 10 великих тюрем, а в них понад 50,000 в'язнів — багато більше, ніж було за царських часів. Новітні кремлівські царі перетворили першу в світі соціялістичну державу у велику фашистську в'язницю... Національні меншості... підпадаються репресіям і переслідуванням..."

А перед тим, ще 14 березня 1969 р., Китайське Телеграфно - Інформаційне Аґентство в Пейпінґу інформувало, що у Західній Україні більш як 70 інтелектуалів арештоване під закидом, що невірно „інтерпретували" історію України, домагалися від кліки совєтських ревізіоністів - ренеґатів приділювати більше значення для мови і культури України. Хвиля арештів поширилася на Львів, Київ, Одесу..."

От якби так інформація „товариша" Мао була попала „припадково" до рук Дмитра Павличка, може б він не старався бути чемпіоном українсько - російської дружби.

Може б мовчав...

Біда тільки в тому, що в країні, де живе Д. Павличко, людина не має навіть права на мовчання.

Людині, от хоч би Д. Павличкові, „припадково" приносять лист Рахманного, „припадково" дають інформації про його автора, а потім пропонують ушкварити статтю із похвалою для великого російського народу і — про користі російсько-української дружби для українського народу.

І Д. Павличко шкварить. Всупереч тому, що він сам дуже добре знає, всупереч тому, про що свідчать автори „захалявної літератури". Навіть всупереч тому, що говорить Мао Тсе-тунг. А він знає і багато і добре.

Бо всі вони в комуністичному таборі знаються, як „лисі коні". Коли добрі між собою, то облесливо хвалять одне одного, а коли посваряться, то говорять одне одному правду у вічі. Як власне тепер.

А Д. Павличко, замість прислухатись до діялогу московських і пейпінґських новітніх царів і мотати собі на вус, що вони говорять, вступає в діялог з Р. Рахманним і боронить позиції, яких оборонити не може.

абв.

М. Л-а

УЛЯНА КРАВЧЕНКО

(У 110-ті роковини від дня народження)

(2)

На цьому мешканні помер у 1870 році Юліян Шнайдер. Після смерти чоловіка вдова перенеслася на інше мешкання. Саме в той час закінчено будову кам'яниці (власниця Марковська) якраз навпроти хати, в якій жили Шнайдери. Тут було вже куди вигідніше. Уляна знову мала окрему кімнату, де приміщено фортепіяно, яке в часі, коли Шнайдери мешкали в домі Ґете, переховувалось у знайомих. Уляна, маючи шість років, почала вчитися музики. Для лекцій мала окрему вчительку. Любов до музики дістала вона по матері.

Своє відношення до музики і її розуміння Уляна Кравченко в „Хризантемах" з'ясовує так:

„Звуки хвилями пливуть, десь досягають безмежности і, здається, я могла б усяку радість і саме щастя, біль і розпуку висловити тонами куди краще, ніж словами... Я чую тони, вони не втихають ніколи, тривають у просторах, треба тільки вміти їх слухати". (Стор. 70).

На іншій сторінці цього ж твору написано:

„У мене й досі, як у малої дитини, любов до музики й утеча перед музикою. Я любила музику понад усе, але не все була доволі сильна, щоб могла сама грати чи слухати гру інших.

„Слухати хоча б тільки акордів, вичаруваних рукою артиста! Сім тонів — і світ чуття, любов і ненависть... І над усім, понад усім смерть...

„Манять мене білі й чорні клявіші, мушу їх опанувати. Починаю розуміти конечність існування мистецтва. Його місія підіймає мене понад буденність... Його чар поневолює. Таємний містицизм зберігається в музиці.. Граю багато, хоч знаю: не сама техніка діє на слухачів, але флюїд душі, зв'язаної з чимось вищим..." (стор. 94).

Попри музичну освіту Уляна одержувала загальну, доповнюючи її читанням книжок. Для читання мала дуже добрі умовини: чималу бібліотеку мав батько, а також мали бібліотеки діди по материній і по батьковій стороні. З усіх них користала молода дівчина.

Уляна читала твори чужих літератур, запізнавалася з українськими авторами. З спеціяльним пієтизмом відносилася до о. Миколи Устияновича, тому, може, що жила в домі Устияновичів. Самого поета Кравченко не бачила, зате чула багато розповідей про нього від його близьких. Але краще віддаймо голос в цій справі самій Уляні:

„З уст членів його рідні, які нас оточували, я чула багато про поета. Ніжність його віршів чарувала мене. Братанич*) поета, теж Микола, пізніше залізничий урядовець у Станиславові, виголошував його вірші. Мій батько їх цінив і знав напам'ять „Рекрутку", „Пещену дитину" й інші. Батько називав Миколу Устияновича „руським соловейком". А мамуся пояснювала мені ґенезу вірша „Пещена дитина". Подія автентична...

„Мати говорила і про ґенезу пісні: „Чом так скоро відлетілась, мій ти милий друже?.."

„Устиянович. Священик і — поет!

„Мені здавалося тоді, що поети — то окрема каста. Поезія — таємний обряд. Творчість — об'явлення..." („Хризантеми" стор. 30-31).

З інших авторів ставила Уляна Кравченко високо Федьковича, Шевченка, Марка Вовчка. Відносно Шевченка писала:

„Про кріпацтво в Україні знала я від того, хто сам вийшов з народних мас. Знала я з пісень кріпацької дитини в сірій свитині. Вона в своїх думах залишала заповідь чину... Шевченкова „Катерина", „Наймичка" бентежили мене, засильно вражали. Жіночі постаті з'являлися мені на тлі земляці України та будили в душі бажання зрозуміти це все, сказати світові про нашу кривду, протестувати...

„Книгу „Кобзар" я дістала від питомця Однорога. Він приходив до Надольських". („Хризантеми", 266).

Початкову освіту здобувала Уляна Кравченко приватно. На лекції релігії ходила до школи. Разом з освітою формувався її світогляд. Не зважаючи на те, що була вона дочкою мішаного подружжя, виховувалася в українському дусі. Зрештою тоді в таких випадках практикувалось так: дочки йшли за матір'ю, сини — за батьком. Так було і в родині Шнайдерів: дочки були охрищені в греко-католицькому обряді, а сини — в римо-католицькому. Але й в останньому випадку справа не стояла принципово. Вдома думали про зміну обряду у хлопців. По смерті батька послано їх навіть до школи оо. Василіян в Бучачі. Брати Уляни Кравченко звались: Маріян і Едмунд, сестра — Павлина (кликали її вдома Ліна).

Уляна Кравченко твердою ногою стала на український національний ґрунт. Хитання в неї не було. Важливу ролю при оформленні її національної свідомости відігравало українське оточення, а в першу чергу родина по материній стороні. Важливим чинником в своєму національному вихованні визнала вона релігію, українську церкву і український обряд. Про це читаємо у „Хризантемах" на стор. 77 так:

„Завдяки обрядові зберігається національна свідомість. У дитячі роки, у хвилини молитовної екстази появлялася свідомість, що тут молиться моя мати й бабуня, що давніше молилися тут і так само їхні батьки, а перед сотнями літ молилися мої предки. Так будуть молитися і наші нащадки. І відчувається вічність своєї віри і відчувається невмирущість народу...

„У своїй суворо-поважній красі наш обряд найвеличавіший серед інших християнських обрядів. Щоб бути латинником чи протестантом, треба ним бути від віків. Глибини душі не можна змінити. Змінити обряд, замінити його іншим не можна".

З великою любов'ю висловлювалась У. Кравченко про Україну. Ось декілька її фраз:

„Ніде не їду .Не хочу їхати на чужину — і не поїду! А коли спитають мене, чому не їду до Італії, так я скажу: А, бо є Україна, така наша і така гарна, що нічого кращого не знайду". („Хризантеми", стор. 132).

У домі Марковської мешкала Уляна Кравченко тільки з своєю матір'ю, бо братів віддано до школи оо. Василіян в Бучачі, а сестру Ліну забрала рідня. Мешкання у Марковської, хоч було гарне, виявилось непригожим. Справа в тому, що в домі Марковської відбувались часто забави (там знаходились відповідні для таких цілей кімнати) і було шумно. Цього неспокою не могли перенести Шнайдери і рішили пошукати іншого мешкання. Знайшли його в домі міщан Надольських, українців. З цього мешкання і мати і дочка були дуже задоволені. Мешкання було спокійне, та й люди незвичайно привітні. Фортепіяно залишилось на мешканні в домі Марковської. Залишилося вже, мабуть, назавжди, бо Уляна виїхала незабаром до Львова і фортепіяна з собою, очевидно, не брала.

*) У виданих 1958 року творах Кравченко на стор. 427 сказано, буцімто брат Миколи Устияновича читав його твори. Що це був братанич, а не брат, більш правдоподібне.

ГУЦУЛЬСЬКА ВИСТАВА В ГАНТЕРІ

Відвідуючи Гантер, милою несподіванкою на Кобзарівці, крім виставки образів мистця Едварда Козака, є теж і прегарні гуцульська виставка Івана Лелета, уродженця нашої чарівної Гуцульщини.

І. Лелет, відколи тільки приїхав до Америки все своє трудяще життя присвятив праці творчости гуцульського мистецтва, яке сьогодні вже на Гуцульщині заникає, як наша різьба, кераміка, килимкарство і т. п.

У збірці, яку привіз І. Лелет і по мистецьки розгорнув в приміщенні Кобзяра в просторій кімнаті колишньої „Гуцулки", відвідувачі можуть оглянути багато речей гуцульської давнини, ще з часів Довбуша, як мосяжні полиці-келефи, які заступили мосяжні бартки та новочасні вже дерев'яні інкрустовані чи різьблені топірці - а для жінок металем ковані поличкн, з різьбленою головкою. Тут бачимо і давні металеві різного роду гуцульські люльки, вилиті здебільша з австрійських корон, прикрашені майстерною різьбою.

На столі, на гуцульських тарілках, пишається велика колекція оригінальних давніх гуцульських писанок, писаних „дрібушкою" в прегарних взорах і лагідних кольорах.

Побачити можна теж і давній шкуряний черес до 12 далів ширини, прикрашений шкуряним плетеним орнаментом з витисненими в шкурі взорами. Побіч лежать шкуряні ремені на 3 цалі широкі, вибивані металевими гудзиками.

Манять наші очі різного рода постоли „космацького стилю", чудової орнаментики - прикрашені кольоровими пластинками.

На стінах „Гуцулки розвішені ліжники, верети і рушники, на яких бачимо старинні тобілки, теж вибивані і прикрашені німецьким сріблом. Побіч давні бордюки з овечої шкури-напущені товщем, щоб не промокали — вони служили на переховання їжі, коли ґазда вибирався в далеку дорогу в полонину чи до міста на ярмарок.

Коли подивляємо гуцульську ношу, то бачимо тут барвисті киптарі, червоні ґачі (штани), непромокальні сердаки або петаки з рукавами з домашнього битого сукна, що не пропускали ніколи і найбільшого дощу.

Побіч фільцові крисані і солом'яні, декоровані вовняними червачками та гарними косичками - квітами. Оригінальні дзьобенки на їжу теж прикрашені кольоровою волічкою.

Подивляємо тут і бесаги, в яких гушули носили на ярмарок на продаж вироби з молока як: сир, масло, бриндзю, будз, гуслянку, а в коробках з кори ягоди.

Старовинні папружки або крайки давньої роботи, плетені капці і шиті канчурі з домашнього сукна теж багато прикрашені вишивкою. Жіночі запаски і гарасові фартушки з тканин, ткані срібними нитками. Розложені скатерті і ручники теж в кольорових орнаментах або візерунки. Подивляємо жіночі вишивані сорочки зі стебнівкою в косички — вишивані хрестиками або низинкою.

Із різьблених речей у яворовому дереві можемо побачити інкрустовані тарілки, виложені всередині кольоровим деревом з тематикою гуцульською, а побіч цікавий модель гуцульської хати-гражди, із хатнім устаткуванням всередині.

Багата колекція гуцульських касеток, яку має І. Лелет, це переважно суха різьба або інкрустована, деякі роботи знаного Юрія Корпанюка.

Дуже цікавий модель гуцульської церковці-кивотика в гуцульському стилю, а трембіти сягають під стелю з березової кори, власної роботи І. Лелета — 8 і 10 стіп довгі, теж прикраса виставки. Особливо цікава скульптура Довбуша у вербовому дереві за проєктом О. Кульчицької.

На кількох полицях гарно розміщені керомічні вироби як: дзбанки, свічники, вази, горнятка, постолята і декоративні тарелі, все переважно виконане в майстерні родини Цвілик.

Простора кімната „Гуцулки" часто не може помістити всіх відвідувачів, що заходять туди подивляти і налюбуватися гуцульським мистецтвом.

Серед відвідувачів зустрічаємо багато лемківської молоді, яка горнеться до І. Лелета, який в оригінальному барвистому гуцульському строю з крисанею на голові, цікаво і в приступних словах оповідає про давнину гуцульщини і пояснює забудовання гуцульської гражди, її походження та ужиток кожної речі в домашнім господарстві на Гуцульщині, що розложені на широких столах.

Найбільшою атракцією для всіх, а особливо для нашої молоді, є гра І. Лелета на трембіті...

Тоді здається нам, що ми далеко в горах Чорногори на просторій-безкраїй, де так часто було чути голос трембіти, який голос тужно по склонах гір лунав і давав знати пастухам, що час зганяти вівці до стаї-кошари на вечірній подій.

Оглядаючи те все і око не може налюбуватись красою і мистецтвом гуцульських виробів, що їх зберіг І. Лелет, як признався, що деякі із його безцінних речей (а всіх експонатів в І. Лелета понад чотири сотки . . .) хоче передати до наших й американських музеїв, щоб таким способом зберегти славу про Гуцульщину і її мистецтво.

Треба бути дуже вдячним п. Лелетові за його виставку в Гантері, яку, крім постійних жителів Кобзярівки, відвідують теж і американські туристи, що туди приїзджають, вертаючись з відвідин гуцульської Церкви в Гантері, тут мають нагоду подивляти і домашнє мистецтво Гуцульщини, яке зберіг І. Лелет.

Відвідали цю виставку теж вже два рази гості із Союзівки п. Квас, господар й адміністратор Союзівки, особисто запросив п. Лелета ще цього сезону прибути на Союзівку, щоб її гостям теж дати змогу побачити цю небуденну виставку.

Гантер, в липні 1969 р.

Степан Салик

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ВШ. Д-р І-вич, Сілвер Спрінґ: Дякуємо, використаємо.

ВШ. О. З-вич, Балтімор: Дякуємо за надіслане, розглянемо.

ВШ. О. Д., Клівленд: Допис одержали і використаємо. За клішу перешлемо рахунок.

ВШ. Петро Квозко, Гемпстед: Дякуємо за надіслане, хоч і не надрукуємо.

ВШ. А. Д. С-ник, Честер: Дякуємо за пригадку. Стаття „аж проситься" до календаря і там її радо надрукуємо. Календар на 1970-ий рік появиться в повному 20-тисячному тиражі „Свободи" в листопаді ц. р.

ВШ. Ф. Д. К., Вірджінія: Ваші міркування в справі Литовки цілком правильні і на це ми вже звернули увагу. Щоб не повторюватись — листа збережемо в архіві.

ВШ. А. І-нів, Чикаґо: Дякуємо за надіслане. Використаємо, як трапиться нагода.

ВШ. Н. Н. Ню Гейвен: Дякуємо за вістки. Про іспит зрілости надрукуємо, про Тиждень Поневолених Націй — ні, бо не подаєте дати, коли він відбувся. Ви не одинокий, що допускається такої помилки. Ми часто дістаємо дописи про події без подання таких основних інформацій коли і де вони відбулися. Такі дописи „автоматично" ідуть до архіву, як непридатні до друку.

ВШ. П. К., Огайо: Помиляєтесь, бо перші відвідини людини на Місяці не тільки не припинили, але — можна б сказати — відсвіжили охоту наших поетів, видатніших з-поміж них, писати вірші про „білолицого". Дещо вже надрукували, а добрий десяток ще очікує нагоди.

УСПІХИ НАШОЇ МОЛОДІ

Анна Духновська

Українська спільнота в Ню Гейвен, Конн., може похвалитися своєю молодіжжю, котра виросла на чужині. Коли до Ню Гейвену приїхали нові еміґранти із таборів Німеччини або Австрії, вони привезли і своїх дітей, які були народжені на чужині. Одна з таких, Анна Духновська, уроджена в Віртенбурґу, містечку коло Кіслеґу в 1949 р. Незабаром вся родина з родичами до Ню Гейвену в 1947 р. Незабаром вся родина стала членами Українського Народного Союзу, відд. 370. Коли Анна ще була маленькою, то приходила до своєї церкви св. Арх. Михаїла, де завжди була школа і аматорський гурток. У шість років брала участь у танцювальній групі. Рівнож Анна ходила до школи, де вчилась англ. мовою, хоч вдома перша ужиткова мова була і є українська. Разом із братом Григорієм, Анна ішла до української рідної школи ім. св. Митр. Шептицького, де скінчила 10 клясів. Середню школу закінчила на почесному місці і була визначена в в списку декана. Потім Анна записалась на студії в Сотерн Коннектікат Стейт Коледж і закінчила, діставши ступень бакалявра. Тепер вона буде вчити другу клясу в Вест Гейвені.

Анна Духновська є пластункою, котра має свій рій і належить до куреня Першої Стежі.

Родичі Анни, п. Микола Духновський, брат Григорій і невістка Галя, влаштували їй 8-го червня несподіванку: було присутніх на прийнятті поверх 70 осіб, приятелів і сусідів.

Бажаємо молоденькій Анні добрих успіхів у праці для школи і для рідної громади.

Василь Гіна
секр. 370 Відділу

Вимагають української мови в школі

Бюккен, Саскачеван. — Невелика громада українців у Бюккені та прилежних до цього міста місцевостей Олеші й Василові звернулася до дирекції міської середньої школи з проханням, щоб там було наладнане вивчення української мови від 7 до 12 кляси. Для цього ще в травні з ініціятиви о. Л. Ромача відбулися сходини, на яких учасники зібрали 139 підписів від українських родин під проханням розпочати вивчення української мови в названих школах, як обов'язкового предмету. З підписаних 57 родин мають дітей, які вже ходять до тих шкіл і навчаються в 7-12 клясах, а решта мають менших дітей, але також підписали, щоб показати дирекціям шкіл, що коли їхні діти доростуть — вони також бажають мати ці лекції. Ще не відомо, як зареаґує управа шкіл, однак вважають, що вона піде на руку вимогам платників податків — українських батьків.

Помер Яків Бубнюк

Відомий талановитий диригент українських хорів і аранжер українських пісень Яків Бубнюк відійшов у вічність 2 серпня 1969 р. в місті Саскатуні, Саск., проживши 77 років.

Яків Бубнюк приїхав до Канади 1925 року. Спершу перебував у Вінніпеґу, потім в Едмонтоні, а від осени 1927 р. жив у Саскатуні, беручи ввесь час діяльну участь у музичному житті. Залишив велику спадщину музичних творів. Він був активним учасником українських Визвольних Змагань, одним із перших УСС-ів. У Канаді був членом Української Стрілецької Громади, Взаємної Помочі й ін. організацій.

Похорон відбувся 6 серпня в Саскатуні при великій участі українського громадянства. Панахиду і величну Богослужбу відправив о. прелат Іван Олійник з катедри св. Юра; співав церковний хор під управою С. Чепиги. Покійний залишив дружину Стефанію, трьох заміжних дочок — Дарію Шах, Галину Бабин і Ірину Ковбуз, та 12 внуків.

НА ГОСПОДАРЧО-ЕКОНОМІЧНІ ТЕМИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ди брак робітної сили. В одній лише Західній Німеччині бракує 800 тисяч робітників. Особливо погана господарча ситуація у Великобританії. Дефіцит торговельного балянсу за липень зріс на 50% супроти попереднього місяця, і фунт під великою загрозою.

Сповільнився натомість економічно - господарчий ріст СССР. Совєтські статистики виказують, що за перше півріччя 1968 року економіка СССР зросла лише на 6.9%. Вашинґтонські е к с п ерти твердять, що цей ріст становив лише 5%. Сільське господарство і тваринництво відстають через погані жнива. Холодна і мокра весна, головно на Україні, спричинили великі шкоди, внаслідок чого відчувається недостача хліба, м'яса, ярини. Ціни на чорному ринку на 10% вищі від офіційних — наглядна інфляція. Індустрія також відстає. Минулорічна інвазія в Чехо - Словаччині та безнастанні сутички на китайському кордоні збільшують воєнно - оборонні видатки, що зменшує виробництво споживчих продуктів для населення. Брак кваліфікованих робітників спричинив припізнення у будові великої, коштом 800 млн. дол. фабрики італійської фірми Фіят, яка має продукувати 700 тисяч авт річно (7.5% світової продукції). За даними совєтської преси перешкодою у будові фабрики були сильні морози. Будується ця фабрика за 500 миль на південний схід від Москви, де постає велике індустрійне місто Толіяттіград. Її відкриття перенесено на квітень 1970 року. Перша, зменшена продукція авт передбачається на наступний рік, а повна — на 1974 рік. Отже, господарчо - економічне положення СССР не ґарантує виконання нового 5-річного пляну (1971-1975).

Назагал господарчо - економічне положення цілого світу — за малими виїмками — інфляційне, а погіршити його може нервова, напружена воєнно - політична атмосфера.

Служіння Богові й Нації

Такими глибокозначними словами ми звикли окреслювати різного формату діячів, заслужених для церкви й народу. Таким є відомий працею для України Всч. о. Семен Іжик. Недавно українська церква відзначила його заслуги ступнем Почесного Крилошанина, а велика участь громади на тих урочистях показала, що шанують в його особі заслуженого душпастиря і невтомного борця за визволення України. Становлення довершила Архиєрейська Літургія при асисті численних духовників: о. мітрата В. Кушніра, о. канцлера Д. Шевчука, о. проф. С.Тарнавецького й ін. з Митрополитом Кир Максимом на чолі, ще 4 травня 1969 р., в церкві св. Покрови на Парках, у якій о. крилошанин С. Іжик є вже 20 років парохом. Того ж дня ввечорі в залі Інституту Просвіти відбувся на його честь врочистий бенкет.

Предсідником бенкету був д-р Ярослав Варвінський, який на вступі коротко накреслив життя о. Семена Іжика: він уроженець Бойківщини, покінчив гімназію у Львові, Духовну Семінарію в Перемишлі. Свячення дістав з рук епископа Коциловського в 1939 і епископа Григорія Лакоти в 1940 р. У часі душпастирської й учительської праці на Лемківщині був заарештований ґестапом у 1942 р. ув'язнений у концентраційних таборах у Німеччині до квітня 1945 р. Опісля був душпастирем в таборі переселенців ім. М. Лисенка в Ганновері, Німеччина, до виїзду в Канаду, куди прибув у жовтні 1947 р. та з того часу веде свою енергійну, всебічну діяльність серед української спільноти.

Многолюдний, з багатою концертовою програмою бенкет, на який так численно прибули навіть з далеких міст Канади й ЗСА шанувальники отця Семена Іжика, свідчив, за словами о. Степана Кналпа з Міннеаполісу, що —праця й популярність о. крилошанина С. Іжика „голосно говорять і всюди ходять". Він був членом Президії КУК, є журналістом і організатором політичних акцій, він опікун молоді, який в 1949 започаткував дитяче видавництво „Мій приятель", довголітній керівник української радіопрограми, від 1959 р. головний редактор „Поступу".

Довгу черґу промовців завершив Митрополит Германюк, сказавши про кризу патріотизму та вітаючи любов до свого народу, таку, що готова йти всюди, робити всупереч інерції, терпіти, скільки треба для його визволення: без патріотизму немає народу.

Солснізант у силі віку й творчої снаги, перед ним ще велике поле діяльности. Бажаємо найкращих успіхів!

І. Б.

ВІДБУДЕТЬСЯ „УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ" НА ЕКСПО

Монтреаль. — Заходами організації Монтреальського Відділу КУК, буде влаштовано Український День на території світової виставки „Людина та її світ", колишній ЕКСПО. Програма Українського Дня: художні виступи найкращих мистецьких сил міста Монтреалю. Початок імпрези рівно о 2-ій годині дня, на площі Націй, на ЕКСПО. За підготову і виконання програми Українського Дня відповідають п. А. Запаринюк і п. П. Марунчак. Запрошується все українське громадянство масово прибути на Площу Націй, у неділю 24-го серпня. Крім того, від 24 до 28-го серпня влаштовується Український Тиждень, на ЕКСПО в павільйоні Етнічної Мозаїки (колишній Християнський павільйон). Протягом того тижня щодня будуть демонструватись українські фільми та виступатимуть кращі мистецькі сили міста Монтреалю.

З болем і жалем ділимося трагічною вісткою, що дня 29 липня 1969 року відпровадили ми на Вічний Сон Дорогого Побратима,

СЛ. П. ЧЕТАРЯ УСС і УГА

ЕВГЕНА МУСІЯ

ПОХОРОННІ БОГОСЛУЖІННЯ в каплиці і в Українській Католицькій Церкві свв. Ольги і Володимира в Чикаго відправляв о. парох Дакулинський, а прощальне слово виголосив на цвинтарі св. Миколая — сот. УСС Антон Артимович.

БРАТСТВО УСС в ЧИКАГО

В ШОСТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого Найдорожчого, Незабутнього МУЖА

св. п. Інженера
АРТЕМА ЗУБЕНКО

26-го серпня ц. р. о 1-ій год. по пол.:

буде відправлена

ПАНАХИДА
НА ЙОГО МОГИЛІ
на Українському Православному Цвинтарі,
Савт Бавнд Брук, Н. Дж.

Прошу Друзів, Приятелів помолитися за Вічний Спокій Його душі.

Дружина ЕВДОКІЯ ЗУБЕНКО

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. д-ра РОМАНА КУЗІВА
пересилаємо 20.00 долярів
на Українську Катедру в Римі.

Дружині і Дітям Покійного висловлюємо глибоке співчуття.

Д-р Євген і Лідія ГРАБАРЧУКИ

Лорейн, Огайо
ЗАКІНЧЕННЯ ШКІЛЬНОГО РОКУ

Вже 18-ий з черги раз відбулося закінчення шкільного року в Українській Школі при парохії св. Івана Хрестителя в Лорейні, Ог. 14 червня вранці всі діти, вчителі й родичі вислухали Служби Божої, спільно зфотографувались і перейшли у велику залю Української Школи (збудовану в 1966 р.), де наш о. парох Л. Тимків розпочав офіційну частину розданням дипломів дітям, які цього року закінчили гайскул і були учнями в нашій школі: Н. Івасишин, О. Клос, М. Біляк, О. Пащин (здали матуру в нашій школі в 1968 р.), М. Почуч, О. Шуя (Міс Союзівка 1968 р.), О. Андрійович, П. Калюшик, Л. Химич і В. Шуя. Після цього садівничка п-і О. Пакуш дала посвідки дітям, які ц. р. перейдуть із садка до першої кляси: А. Химич, Ю. Сілецький і Д. Станчак. Потім діти українських відділів перейшли до своїх кляс, де учителі роздавали свідоцтва, а саме: 1-ий відділ — 1 кляса: О. Сілецька-Цибик (абітурієнтка з 1964 р.), 2-3 кляса: Л. Кармазин; 2-ий відділ (4,5,6 амер. кляси): В. Горький; 3-ий відділ (7, 8, 9 америк. кляси): Ю. Любінецький — учитель літератури й мови і культури у вищих клясах; 4-ий відділ (10, 11, 12 амер. кляси): М. Гинилка — вчитель географії у вищих клясах. Історію України в усіх клясах учив п. І. Микита, управитель українських відділів.

Діти англомовних відділів (3 і 4 покоління нашої еміграції, якиx розговірною мовою є тільки англійська) залишилися у залі й дістали свідоцтва з рук о. пароха та їх учительок: мови — п-і Л. Любінецької і українознавства — п-і О. Бучинської. Релігію по-українськи в нижчих відділах вчила Н. Івасишин (наша абітурієнтка), по-англійськи в нижчих відділах — Б. Кордупель, а в вищих відділах обома мовами вчив о. парох.

На закінчення всі наші вчителі під проводом невтомного о. пароха, як і рікрічно, поїхали на обід до ресторану, над озеро Ірі.

Тільки при відповідній співпраці школи й батьків можна успішно провадити Школи Українознавства на американському терені.

Вчитель

Поширена в Україні у відписах книжка літературного критика Євгена Сверстюка буде видана на еміґрації

(Закінчення зі стор. 1-ої.)

коньєрства" і „Емблема Страуса".

„По-старому височать на землі великі пам'ятки духа — собори, — починає свою книгу Є. Сверстюк, — обрамлені витягнути вгору спорудами нового віку техніки. По-старому неспокійна людина хапається клаптика теплої землі і високого неба, щоб відчути точку опори, щоб знайти на мить саму себе і спробувати щось у собі осягнути".

„Були в минулому — пише далі Є. Стверстюк—і криваві палі, і шибениці, і гаки для ребер, і мідні бики і походи, з яких не поверталося й половини, і криваві битви одна за одною — а вони все йшли та йшли в ім'я своєї волі — за віру предків! От де були люди! Їх так просто не розкладеш на сльози, біль і втрати — вони творили святе в духовості і добровільно згоряли на жертовнику, де має вибудуватися новий храм".

„Мені думається, що зі своєї героїчної епопеї він (український народ) зумів зберегти лише душу пісень і загадку переказів. За півстоліття, коли населення плянети доскочило чотирьох мільярдів, його стало менше, ніж було. Він знесилено встав після 1914-1921 років, ледве живий підвівся після 1933, посічений і порубаний ожив після 1945, а нині його організм такий, що не забезпечує приросту".

„Нині творці „істин незаперечних" відвернули ціле покоління від свого рідного і повернули до літератури іноземної".

„Наша молодь в основній масі не знає історії, культури, навіть мови свого народу, і часто не вірить, що українською мовою можна знайти щось вартісне в книжковому потоці збелетризованої буденщини та дешевого гумору".

„І ось ми, з усім арсеналом дистильованої книжкової продукції, стоїмо перед проблемою: як знову привернути молодь до почуття батьківщини, як пробудити в ній духове життя на рідному ґрунті".

„І страшно стає за ту молоду українську інтеліґенцію, яка в умовах нинішнього „українського" міста кращі свої сили мусить витрачати на відстоювання власного національного обличчя — замість змагатися на передньому краї життя плянети за освоєння нової істини нового часу... Позбавлена здорового національного виховання, нинішня українська технічна інтелеґенція в основній масі не знає, що вона українська інтеліґенція, мозок української нації".

„Для жорстокого деспота (мова про царя Петра I), який у світі визнавав лище свою волю і в сліпому виконанні її бачив весь смисл життя народу, саме слово козак — вільний чоловік — було „вольницею" і бунтом. А для народу сам цар з його безмежною сваволею і посяганням на чужі права та свободи був сатаною і найлихішим ворогом".

„Втрата минулого — така ж сама важка, як втрати в сучасному чи в майбутньому, Бо це втрата частини єства і крок до заглади. Хто ставить себе поза минулим, поза джерелами народного моря, той мало причетний до людства. Хто приховується за народолюбними фразами —той лише зовні наслідує людське життя а насправді вдається до мімікрії для суто фізіологічного самозбереження".

„Для обдарованої свідомість істоти духове життя є єдино справжнім життям що удримує на шляху творчої еволюції і морального поступу над клопітним тваринним існуванням. Над прірвою смерти людина створила подиогідною працею, сповненою вищого, неперехідного смислу, „вічну" реальність — культуру, релігійні вірування, мистецтва, філософські, етичні, правові побудови і настільки пройнялася своїми леґендами, розкорінилася з ними в житті, що вони стали її соціяльною природою, вищою за страх смерти".

„Історія неминуче поставить нашій інтеліґенції головне питання: що ви витворили для свого народу на заміну настирливій аґітації проти релігійних вірувань і обрядів, старих звичаїв, традицій і свят — тобто всього того, що мусив перше за все поважати чужинець, коли хотів показати свою повагу до народу?"

„Може, комусь здається, що висування наших духових національних і соціяльних проблем — це голодний азарт на приреченому кораблі „Титанику" —доводить вкінці Є. Стверстюк. Так людина думати не може. Поза усвідомленням тих проблем не можемо піднестись до рятівного с а о усвідомлення. Криза плянети мусить гаситись від найменших вогнищ, а не ґльобально. Ми сприяємо розв'язанню світових проблем у міру того, як розв'язуємо свої. Кожна республіка сама мусить розв'язувати свої проблеми, і тільки тоді вони розв'яжуться в Союзі".

Ольга Соневицька

КНИЖКА — НАЙКРАЩИЙ ПРИЯТЕЛЬ

Ідея Гуртків Книголюбів, що виникла в 10-річчя існування Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), була здоровим зерном, що впало на пригожий ґрунт. Воно зійшло і дає щораз кращі плоди. Можна сказати, що скромний початок любителів книжки розвинувся в широко розгалужений рух, що обхопив Америку і Канаду. Десятки Гуртків Книголюбів від Едмонтону по Ню Йорку єднають жінок, що цікавляться українською книжкою. Бо хто раз закуштував тієї духової радости, залишається в її полоні.

Мета Гуртків — прочитування творів української літератури, участь у дискусії, поширювання книжок між громадянством, щоб таким чином допомагати нашим письменникам і видавництвам. Щоправда, беремо до уваги літературу жіночого пера, бо у вільнім світі українські жінки чи не найбільше постачають творів белетристики. Але часом обговорюємо твори деяких письменників, що звертають особливу увагу тут, а також там. Ідея гарна і корисна для обох сторін. Письменниця має читача, ми читаємо українську літературу, комплектуємо бібліотеки і наші діти звикають до української книжки в рідній хаті. А найперше на ше завдання в чужім оточенні. Коли маємо в нашій бібліотеці українськ ікнижки і відносимося до українського слова з пошаною та любов'ю, то напевно не буде на шої молоді місця на почування меншевартости. Українська книжка в хаті має дуже велике виховне значення.

Подамо для прикладу діяльність Гуртка Книголюбів з Ню Йорку. За один рік (вересень 1968 — червень 1969) члени прочитали і передискутували одну - дві книжки в місяць. При цім купували книжку і розповсюджували літературу. За цей рік ми продали 160 книжок. Де тільки трапляється нагода — конвенції, загальні збори Від. СУА, Окружної Ради тощо, робимо виставку книжки, улаштовуємо також репрезентаційні виставки книжок і журналів жіного пера, як от з нагоди відзначення 50-ліття смерти Івана Франка і 100-ліття „Прасвіти" в великий залі Народного Дому. Гурток має вже свою бібліотеку і може похвалитися, що вона збільшується. На те складаються книжки, що їх ми купуємо спільно. Крім того, наш Гурток жертвував на бібліотеку С. Петлюри в Парижі 20 дол. Зібрав 10 передплат на „Хронологію життя і творчости Лесі Українки", дав 25 дол. на Видавничий фонд „Хронології". Дуже приємно ствердити факт, що вже творяться дитячі Гуртки Книголюбів, наприклад, 82 і 83 відділів СУА.

Входимо в черговий сезон, починаємо із свіжими силами також і громадську роботу. Наші членки чекають нетерпеливо того дня, коли відбудуться перші сходини Гуртка Книголюбів. Ініціятор тієї ідеї з-перед 10 літ, п-ні Наталя Чапленко, голова нашого Гуртка, може бути горда вислідами свого задуму.

„...А я католик"

Під час цьогорічних літніх вакацій, частину яких провів я над морем у Вайлдвуді, Н. Дж., почув я коментар, з яким думаю цікаво буде познайомитись читачам „Свободи".

Пізно вечером, ідучи по вулицях Вайлдвуду, зупинив я елегантно убраного молодого мужчину і запитався його, чи він не знає де тут можна відвідати кращий нічний клюб з якоюсь цікавішою програмою. Він мені відповів сильно ломаною англійщиною, що також за тим самим шукає. При тому перепрошував за його слабе знання англійської мови, бо він турист, француз із Монтреалю. Я його заспокоїв, що я його розумію і сказав при тому: „Я також не тут роджений. Я українець". Він на це відповів: „О так? А я католик!" Пізніше виявилось, що мій новий знайомий бачив деякі українські церкви у Монтреалю і думав, що Україна це релігійна секта...

Любомир Калинич

Посмертні згадки

ОЛЕКСА ІВАНЦІВ, член УН-Союзу Відд. 363 Т-ва Запор. Січ в Olean, N.Y., помер 8 серпня 1969 р. на 81 р. ж. Покійний нар. в 1888 р. в Зах. Україні, до ЗСА прибув 1909 р. і став членом УНС в 1915 р. Полишив в смутку дружину Анастазію, дочку Анну, сина Михаїла, 8 внуки. Рідня, приятелі і союзова громада відправадили Покійного на Вічний Спочинок 11 серпня 1969 р. на St. Bonaventure Cemetery at Allegany в Olean, N.Y.

Вічна Йому Пам'ять!

Д. Базів, секр.

ІВАН ЛЕМЕҐА, член Б-ва св. І. Хрестителя 277 Відд. УН-Союзу в Гартфорді, Конн., помер 1 серпня 1969 р. на 65 р. ж. Покійний, бувший член Управи Відділу, полишив у смутку дружину Марію, 2 синів: Івана і Ярослава, дочку Алісу і сестру Анастазію. Похорон відбувся 4 серпня 1969 р. з укр. кат. церкви св. Михаїла в Гартфорді, Конн., на Укр. Цвинтар в Ґластонбері при численній участи родини і приятелів.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа

ІВГА БОНДАР, членка УНС Відд. 114 Т-ва св. Володимира в Чикаґо, Ілл., померла на 65 р. ж. Покійна нар. в 1904 р. в Курган, Україна. прибула до ЗСА в 1958 р і стала членкою УНС в 1960 р. Полишила в смутку чоловіка Юхима, 2 дочки: Катерину і Кляру. Рідня, приятелі і союзова громада відпровадили Покійну на Вічний Спочинок 17 липня 1969 р. на цвинтар Elmwood, River Grove.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар Відд.

МИКОЛА БУРКА, Ст., довголітний член УНС Відд. 329 в Lyndora, Pa., помер 25-го липня 1969 р. на 73 р. ж. Покійний нар. 22-го травня 1896 р. в Україні, прибув до ЗСА в 1910 р. і став членом УНС в 1925 р. Полишив у смутку дружину Марію, 2 синів 3 дочки. Рідня, приятелі і союзова громада відпровадили Покійного на Вічний Спочинок 28 червня 1969 р. на Rose Hill Cemetery Butler, Pa.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар Відділу

ІВАН ФІСАНИК, член УНС Відд. 183 Т-ва І. Мазепи в Дітройті, Міч., помер 15-го травня 1969 р. на 58 р. ж. Став членом УНС в 1950 р. Полишив у смутку численну родину. Поховано Покійного 20 травня 1969 р. на цвинтарі St. Hedwig, Dearborn Hts, Mich.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар Відд.

ПАВЛО ВАСИЛИК, член 370 Відд. УНС в Ню Гейвен, Конн., помер 16 липня 1969 р. на 79 р. ж. Покійний нар. в м. Копичинці, пов. Гусятин, Зах. Україна, 20 березня 1890 р. Був одним з основників церкви св. Арх. Михаїла в Ню Гейвен. До УНС вступив в 1923 р. Залишив у смутку 2 замужні доньки, сина Михаїла. Похорон відбувся з пох. заведення до церкви св. Арх. Михаїла, де по Сл. Божій поховано Тлінні Останки на цвинтарі св. Лаврентія.

Вічна Йому Пам'ять.

В. Гіна, секр.

Союз Українок Арґентини відбув загальні збори

Буенос Айрес. — На загальних зборах Союзу Українок Арґентини, СУА, на яких було переобрано головою відому громадську діячку д-р Лідію Макаруху-Іваницьку, в звітах висловлено подяку українському жіноцтву в Америці та Канаді за значну моральну й економічну підтримку СУАрґентини, що уможливило українкам допомагати конче потребуючим українським родинам і дітям у тій південноамериканській країні. Також українське громадянство в Арґентині виявляло в звітовому періоді зрозуміння до заходів СУА та жертвувало на потреби Соціяльної Опіки. СУАрґентини від 1966 р. до 1969 р. мав кілька показів зразків українського мистецтва через телевізію, брав участь в українському громадському житті, відзначав національні свята, влаштовував традиційні українські вечори, доповіді тощо. Не вдалося налагодити, однак, ніякого зв'язку з арґентинськими жіночими організаціями, бо вони або виключно-фахові, або займаються тільки соціяльно - харитативною діяльністю. Касовий звіт Союзу Українок Арґентини виявив, що СУА має в своїй касі понад 99 тисяч пезів, а в касі Суспільної Опіки при СУА 183 тисячі пезів. Менші успіхи має Союз Українок Арґентини на культурно - освітньому полі, про що подбає новообрана Управа.

ВІСТІ УККА

Ню Йорк. — 14-го і 15-го серпня в ч. ч. 147 і 148 „Свободи" було надруковано 4-сторінковими вкладками чергові „Вісті Українського Конґресового Комітету Америки" ч. 19, із списком платників Українського Народного Фонду УККА" за минулий рік. Разом у 1968-му році зібрано на цей фонд 90,207.31 долярів. Незабаром ці „Вісті УККА" появляться також в інших пресових органах, і вони заслуговують на те, щоб кожний уважно познайомився з поміщеними там прізвищами, бо це список громадян, які своєю приналежністю до Української Громади та своєю відданістю українській справі потверджують ділом — пожертвою.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

ТАРЗАН ч. 6230. Тарзан рішається летіти до мото-мото.

Якщо ви погодитеся, генерале Ітсе, то Тарзан думає, що він може піти до села мото-мото, дізнатися причину тамошньої масакри й вирятувати полонену медсестру — якщо дістанеться туди швидко...

Чи не повинні б ми вислати спадунів задля охорони Тарзана?

Ні, генерале! Хочу тільки одного пільота й малий гелікоптер, щоб завіз мене недалеко лісу мото-мото. І щоб він підождав на мене, поки я приведу відтіль медсестру — якщо вона все ще жива!